

MEDIAKOHU SYNNYTTÄVISTÄ MIEHISTÄ JA FIGURAATION POLITIIKKA

Emmi Vähäpassi

30.1.2012 *Iltalehden* lööppi huusi: ”Ministeri: miehille mahdollisuus raskauteen”. Kannes-
sa luki hieman tarkemmin: ”Ministeri halusi muuttaa lakia. Maria Guzenina. Miehille mahdollisuus tulla raskaaksi.” Myöhemmin samana päivänä *Iltalehti* muutti uutisointiaan asiasta. Nettisivuilla otsikko kuuluikin nyt: ”Ajoi miesten synnytyslakia selän takana. Ministerin avustaja erosi” (Matilainen 2012).

Kohussa oli kyse translain muuttamisesta siten, että transsukupuolisen sukupuolen vahvistaminen muuksi kuin kättilön syntymässä määrittelemäksi sukupuoleksi ei enää edellyttäisi sterilointia tai muuta lisääntymiskyvyttömyyttä.¹ Peruspalveluministeri Guzenina-Richardson oli ottanut yhteyttä *Iltalehden* toimitukseen ja kertonut, ettei ollut tiennyt erityisavustajansa Martta Octoberin toiminnasta translain muuttamiseksi. Guzenina-Richardsonin mukaan Martta October oli aiheuttanut ”ymmärtämättömyyttään” tilanteen, jossa virkamiehet luulivat aloitteen translain avaamiseksi tulleen ministeriltä, ja ministeri puolestaan luuli virkamiesten toivovan lain avaamista. Guzenina-Richardson lausui: ”Täytyy tunnustaa, että kun en ole ollut tässä asiassa millään tavalla aloitteellinen tai aktiivinen, koko aihe on aivan vieras.” Hän lisäsi, että ”kysehän saattaisi olla äärimmäisen vakavista asioista, jotka lähtevät vyörymään eteenpäin sellaisella painolla, että niitä on vaikea pysäyttää.” (Matilainen 2012.)

Tässä artikkelissa tarkastelen suomalaisessa mediakohussa rakentuvaa transsukupuolisen tai synnyttävän miehen figuuria lukemalla mediatekstejä figuraation (Castañeda 2002; Haraway 1997) ja affektiivisuuden käsitteiden kautta. Lisäksi vertaan näitä ”matalaa” iltapäivälehtimediaa ja nettijulkisuutta edustavia tekstejä radikaalifeministisen tutkija Sheila Jeffreysin (2008) akateemiseen artikkeliin Iso-Britannian *Gender Recognition Act* -laista. Laki koskee sukupuolen vahvistamista muuhun kuin syntymätodistuksessa määritellyyn. Nähdäkseni kahden erilaisen, maantieteellisesti eri paikoissa tapahtuvan figuraation yhteisanalyysi, eräänlainen tekstien produktiivinen ”toistensa kautta lukeminen” (Barad 1998, 89) on kiinnostava myös suomalaisille feministeille ja sukupuolentutkijoille. Kysyn, millainen on ”matalaa” kulttuuria edustavan iltalehtimedian tuottama transsukupuolisen tai ”synnyttävän miehen” figuuri. Kysyn, miten transsukupuolisen figuuri rakentuu eri voimien yhteisvaikutuksesta, ja mitä yhtäläisyyksiä Jeffreysin radikaalifeministisen tekstin ja suomalaisen kohun välillä on.

Figuuri voidaan määritellä retoriseksi kielikuvaksi, joka sitoo yhteen erilaisia kulttuurisia ymmärryksiä (Paasonen 2002). Tieteentutkija Donna Harawaylle (1997, 9–11) figuuri on merkityksenannon eli representaation muoto, joka voi vaikuttaa kirjaimelliselta ja siis ainoastaan presentaatiolta.² Nähdäkseni

¹ Lain 1 §:n alku kuuluu: ”Henkilö vahvistetaan kuuluvaksi vastakkaiseen sukupuoleen kuin mihin hänet on väestötietolaissa (507/1993) tarkoitettuun väestötietojärjestelmään merkitty, jos hän: 1) esittää lääketieteellisen selvityksen siitä, että hän pysyvästi kokee kuuluvansa vastakkaiseen sukupuoleen ja että hän elää tämän mukaisessa sukupuoliroolissa sekä siitä, että hänet on steriloitu tai että hän muusta syystä on lisääntymiskyvytön.” Laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta 28.6.2002/563, <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020563>, haettu 2.4.2012.

² Representaation lukemisesta presentaationa ks. Susanna Paasonen (2011, 244–246).

ni figuurin käsite (Castañeda 2002; Haraway 1997) konkretisoi moninaisten valtasuhteiden vaikutuksia ruumiisiin (Foucault 1998), tai erilaisten voimien yhteisvaikutusta (Barad 1998, 96)³. Figuurit ovat aina spesifejä, riippumatta siitä, että joihinkin figuureihin saateetaan liittää yleisyyden vaikutelma (Castañeda 2002, 4). Transsukupuolisen figuuri on eri asia kuin elävät transihmiset, vaikka figuuri voi kyllä vaikuttaa ihmisiin. Figuuri siis ”tekee tietyn version maailmasta olevaksi” (Castañeda 2002, 4), eikä ole yhdentekevää, miten esimerkiksi transsukupuolinen kulttuurissa figuroituu.

Käytän käsitteellisinä välineinä figuurin ja figuraation ohella affektin ja tunteen käsitteitä. Affekti voidaan määritellä toisaalta tunteeseen liittyväksi ruumiilliseksi reaktioksi tai intensiteetiksi, ja toisaalta resonanssiksi esimerkiksi median ja yleisön suhteessa, toisin sanoen kyvyksi vaikuttaa ja tulla vaikutetuksi (Paasonen 2011, 17, 22). Affekti-termiä käyttävät kulttuurintutkijat sanovat usein sen voivan kääntyä tai artikuloitua tunteeksi (esim. Paasonen 2011, 23). Affekti on ruumiillisena reaktiona tai tuntemuksena kuitenkin tunnetta epämääräisempi ja ambivalentimpi. Tunne on jo nimetty, tulkittu tuntemus tai reaktio. Elspeth Probyn (2005) erottaa tunteen ja affektin selkeästi toisistaan. Probynin (2005, 9–11) mukaan affektit ovat psykologisten tuntemusten ruumiillisia vaikutuksia, ja tunteet puolestaan ovat tunteiden kulttuurisia ilmauksia.

Tässä artikkelissa en käsittele mediatekstien tai akateemisten feminististen artikkelien lukijoiden affekteja. Sen sijaan tarkastelen iltapäivälehdien lööpistä kimmonnutta kohua ja Jeffreysin akateemista tekstiä tulkitsemalla niissä tapahtuvaa puhuttelua, toisin sanoen lukemalla näistä teksteistä ruumiillisten reaktioiden ja tunteiden houkuttelua. Tässä analyysini muistuttaa ”ruumis-genreistä”, kuten pornosta tai melodraamasta, tehtyjä teoreti-

sointeja (Paasonen 2011, 13). Ruumis-genret pyrkivät Paasonen mukaan tuottamaan yleisössään samankaltaisia reaktiota kuin mitä ne esittävät. Nähdäkseni mediatekstit, kuten iltalehdet, pyrkivät niin ikään usein tuottamaan mimeettistä suhdetta kuvaamiensa reaktioiden ja lukijoiden reaktioiden välille, ja myös akateemiseen tekstin analyysiin voi kokeilla tätä ideaa.

KOHU MIESTEN SYNNYTTÄMISESTÄ JA ”SYDÄMENTYKYTYKSET”

Iltasanomat reagoi *Iltalehden* uutisointiin ja otsikoi myöhemmin samana päivänä (30.1.2012): ”Guzenina-Richardsonin avustaja erosi – ’melkein aamukahvit lensivät ulos’” (Puranen 2012). Otsikon lainaus ei ollut Guzenina-Richardsonin, vaan tämän avustajan, valtiosihteeri Sinikka Näätäsaaren suusta, joka oli lausunut *Iltasanomille*: ”Melkein aamukahvit lensivät ulos, kun huomasin lehden. Minulla ja ministerillä ei ollut tästä mitään käsitystä.” (Puranen 2012). Vaikka aamukahvi-lausunto oli Näätäsaaren, kristillisten radio-ohjelmien ja lehtikirjoitusten tekemiseen erikoistuneen toimittajan ja raamatunopettajan Pasi Turusen merkinnässä kristillisessä *Uskon puolesta* -blogissa samalta päivältä (30.1.2012) ”kahvin lentäminen suusta” pääsi uusiokäyttöön Guzenina-Richardsoniin liitettynä. Turunen kirjoitti: ”Ministeriltä meinasi lentää aamukahvit suusta, kun hän luki lehdestä, että hänen väitettiin ajaneen miehille oikeutta synnyttää.” (Turunen 2012). Turunen jatkaa sukupuolen olemusta pohdiskelevaa blogikirjoitustaan muita ruumiillisia reaktioita uumoillen: ”Jos nyt laitamme sivuun sen minkälaisia sydämentykytyksiä uutinen sai aikaan ministeriössä, niin arvatenkin *Iltalehden* lööppiä on myös ihmetelty pitkin Suomea silmät ymmyrkäisinä: Vai että miehille oikeus synnyttää?” Hän jatkaa: ”Esitys kieltämättä

³ Yhteisvaikutuksen (intra-action) käsitteestä ja kääntämisestä suomeksi ks. Sari Irni (2006, 183, 192), joka kääntää käsitteen sisäisvaikutukseksi.

saa hymyn leviämään suupieliin sillä ajatus miehen oikeudesta synnyttämiseen on vähän eri luokkaa kuin kysymykset, joita pohdittiin vanhassa suomalaisessa mustavalko komediassa nimeltä 'Ukko akan töissä ja akka ukon töissä'." (Turunen 2012.)

Analysoin Pasi Turusen blogimerkin, sillä tämä toimittajan henkilökohtaisessa blogissa julkaistu kirjoitus on osa kohua siinä missä toisen iltapäivälehtien reagointi kilpailijan nostattamaan kohuun. Lukijoiden reaktiot, kuten suorat kommentit netissä julkaistuihin artikkeleihin ja sosiaalisen median linkitykset lehtien nettijuttuihin ovat osa nykymedian toimintatapaa. Reaktioiden ja kohun aikaansaaminen on iltapäivälehtien lööppien tavoite, sillä kohut ruokkivat lehtien myyntiä. Reaktioiden tuottaminen ja voimistaminen, esimerkiksi pahastuneisuudeksi ja huvittuneisuudeksi kääntyvien affektien tuottaminen ja hyödyntäminen, on osa median bisneslogiikkaa (Clough 2010, 220). Turusen blogi jatkaa samaa erilaisiksi tunteiksi kääntyvien reaktioiden houkuttelun ja yllyttämisen – ja myös kuvaamisen – logiikkaa, kuin iltapäivälehtien jututkin.

Lehtien taloudellisiin tarkoituksiinsa herättämä kuhu tuottaa ”synnyttävän miehen” kummasteltavaksi ja kauhistuttavaksi friikiksi. Tässä figuraatiossa pyyhkiytyy pois näkyvistä koko se yhteisvaikutuksen historia, jossa ovat olleet mukana niin sukupuolen juridinen sääntely, lisääntymistä säätelevä eugeniikka, väestötietojärjestelmä, sukupuolen identiteettihäiriön objektikseen ottaneet lääketieteellinen ja psykiatrinen tieto, kirurgiset, hormonaaliset ja psykiatriset hoitokäytännöt sekä konkreettiset transruumiit ja transaktivistien toiminta. ”Synnyttävä mies” tuottuu joko vitsinä tai pahastuksen aiheena, mutta joka tapauksessa sukupuolen kaksijakoisuuden ja ylityksen figuurina, joka saa siten ilmentää ja ruumiillistaa kaksijakoisen sukupuolen häilyvyyden uhkaa tai mahdollisuutta. Kuitenkaan tuo häilyvyys ei liity erityisesti konkreettisiin transsukupuolisiin ihmisiin, vaan nimenomaan transsukupuolisen

kulttuuriseen figuuriin: häilyvyys on pikeminkin sukupuolen binaarisen ymmärryksen vääjäämätön ylijäämä (Aizura 2011, 144.)

”TRANSSSEKSUAALI” RUUMIILLISTAMASSA UHKAA

Turusen blogiteksti torjuu kategorioiden horjuvuutta huumorin, pahastuksen ja biologiaan vetoamisen keinoin. Transsukupuolisesta rakentuu mahdollottoman ruumiillisuuden figuuri. Synnyttävä mies saa ruumiillistaa rajaa mahdollisen ja oikean ruumiillisuuden, siis ikään kuin toinen toisistaan loogisesti johtuvien binaarisen sukupuolitettun ruumiin, ilmaistun sukupuolen, perinteisen heteronormatiivisen sukupuolten välisen työnjaon, ja heteroseksuaalisuuden jatkumon (Butler 1990; Charpentier 2001; Rossi 2003), ja toisaalta mahdollottoman ruumiillisuuden välillä.

Mahdollottoman ruumiillisuuden figuuri toimii kulttuurisesti eräänlaisena rajana tai stop-merkinä, ruumiillisena uhkakuvana tulevaisuudesta, johon voitaisiin kenties ajautua, mikäli joillekin ”mahdollomuuksille” annettaisiin juridisesti lain suoja. Tällaisena askeleena vääraan suuntaan näyttäytyy Turusen tekstissä tasa-arvoinen avioliittolaki, sillä Turusen mukaan lailla suotaisiin oikeus johonkin, jonka hän argumentoi olevan samalla tavoin vastoin ”biologisia ja fysiologisia edellytyksiä” kuin ”miesten oikeus synnyttää”. Turusen mukaan ”avioliitto, samoin kuin synnyttäminen, ei voi olla sukupuolineutraali asia. Avioliitto on jotain jossa osapuolten sukupuolella on merkitystä. Aivan niin kuin sillä on merkitystä synnyttämisessä”.

Nähdäkseni feministisen tieteentutkija Donna Harawayn (1997, 9–11, 43) kristillisen realismin käsite sopii tässä tekstissä rakentuvan uhkaavan tulevaisuudenkuvan purkamiseen. Harawayn (emt., 9) mukaan kristillinen realismi on erityisesti yhdysvaltalaiselle kulttuurille tyypillinen kulttuuristen tarinoiden logiikka, mutta nähdäkseni se sopii myös suomalaisten sukupuolta ja perhettä koske-

vien figuraatioiden analyysiin. Kristilliselle realismille on ominaista milleniaalinen aikakäsitys, ajatus käsillä olevista ratkaisevista hetkistä, jotka voivat johtaa joko tuhoon ja kadotukseen tai pelastukseen (Haraway 1997, 43–44). Kristilliselle realismille on luonteenomaista myös se, että tulevaisuutta koskeviin pelkoihin ja toiveisiin liittyvät kulttuuriset figuurit tuottavat kirjaimellisuuden vaikutelman (emt., 11). Kuitenkaan figuurit representaation muotona eivät koskaan ole kirjaimellisia, huolimatta siitä, että niillä voi olla konkreettisia vaikutuksia. Figuurit vaikuttavat siis läpinäkyviltä ja välittömiltä, ja niihin tiivistyy toiveita ja pelkoja tulevaisuudessa materialisoituvasta uhasta tai pelastuksesta (emt., 10). Turusen blogiteksti tasapainoilee huumorin ja pahastuksen välimaastossa. ”Vitsikkäästä” aloituksesta teksti siirtyy vakavaan sävyyn ja vastaan panemattomilta vaikuttaviin ”biologisiin ja fysiologisiin edellytyksiin”, ja ”luontoon”, jota ”emme voi pettää”. Ne toimivat perusteluina sekä homoavioliiton että transsukupuolisuuden mahdottomuudesta ja moraalittomuudesta. Siten huumorista ei ole välttämättä pitkä matka kadotuksen uhkaan, vaikka Turusen tekstissä uhka torjutaan esittämällä se yksinkertaisesti ”fysiologisesti” – ja blogin kristillisessä kehityksessä implisiittisesti uskonnollisesti – mahdottomaksi.

FEMINISTISTEN TARINOIDEN POLITIIKKA

Suomessakin erityisesti naisiin kohdistuvan väkivallan tutkijana tunnettu Sheila Jeffreys (2008) on arvostellut Ison-Britannian sukupuolen vahvistamista koskevaa lakia vuodelta 2004 (*Gender Recognition Act*). Jeffreys (2008, 328) kritisoi lainsäätäjiä muun muassa siitä, että nämä eivät hänen mukaansa ole huomioineet lain vaikutuksia muun muassa ”avioliitolle, äitiydelle ja isyydelle”, separatistisille tiloille sekä naisille, jotka ovat transprosessiin menevien henkilöiden puolisoita. Tähän asti Jeffreysin näkemä transsukupuolisen aiheuttama uhka muistuttaa siis

Turusen figuroimaa uhkaa. Sheila Jeffreys on kuitenkin arvostellut GRA-lain säätäjiä ennen kaikkea sosiaalisen sukupuolen (gender) ja biologisen sukupuolen (sex) sekoittamisesta (Jeffreys 2008, 333).

Myös Jeffreys (2008) liittää sukupuolibinarismin horjuvuuden nimenomaan transsukupuolisiin, joskin hänelle kyseessä on ikään kuin väärä tietoisuus, kuvitelma ”valinnasta” asiassa, joka koskee ”biologiaa” (emt., 336). ”Sosiaalisen sukupuolen” (gender) kohdalla transsukupuoliset näyttäytyvät Jeffreysin tekstissä pääosin konservatiivisina suhteessa radikaalifeministeihin, jotka haluavat ”poistaa sosiaalisen sukupuolen” (”elimination of gender”) (emt., 330). Sosiaalinen sukupuoli (gender) on radikaalifeministeille kulttuurinen hierarkia miesten ja naisten, maskuliinisuuden ja feminiinisuuden, välillä. (emt., 330.) Implisiittisesti biologia, ja biologinen ruumis, suljetaan siis Jeffreysin tekstissä valtasuhteiden, kulttuurin ja kulttuuristen kategorioiden ulkopuolelle, näistä eristettäväksi asiaksi. Toisaalta kulttuuriin liitetty puoli sukupuolesta puolestaan näyttäytyy yksioikoisesti alistavana hierarkiana. Tässä radikaalifeministien ja transsukupuolisten vastakkainasettelussa, jossa ensin mainitut saavat esittää puhtaan vallankumouksellisen osaa, jää kuitenkin huomiotta se feminististen tieteentutkijoiden ja transtutkijoiden painottama seikka, että me kaikki olemme ruumiinemme vääjäämättä jo osallisina yhteiskunnallisten, teknologisten ja kulttuuristen valtasuhteiden verkostossa (Barad 1998; Haraway 1998; Stryker & Sullivan 2009).

Jeffreys (2000; 2005) on ilmaissut pitävänsä sukupuolenkorjauskirurgiaa, korkeakorkoisia kenkiä, tatuointeja, lävistyksiä, kosmeettistaurgiaa ja muita ruumiinmuokkauksen muotoja ”välillisenä itsesilvontana” ja oireena stigmatisoitujen ryhmien, erityisesti naisten, itsevihasta, ja ehdottanut näiden käytäntöjen määrittelemistä naisille ”vahingollisiksi kulttuurisiksi käytännöiksi”, kuten YK-kontekstissa on jo määritelty tyttöjen ympärileikkaus ja tietyt muut ”ei-länsi-

maihin” liitetyt kulttuuriset tavat. Silvonnan ja itsesilvonnan termit houkuttelevat lukijaa ällötykseen, kauhistukseen ja torjuntaan. Tiettyjen käytäntöjen nimeäminen oireiksi puolestaan mitätöi näitä käytäntöjä tekevien omia tulkintoja ja kannanottoja, ja siten toimijuutta; se kutsuu sääliin, joka on aina lähellä ylemmydentunnetta. Kannat ruumiinmuokauksen merkityksestä oman ruumiin haltuun ottamisena Jeffreys tyrmää suoralta kädeltä, samoin kuin transsukupuolisten itsemäärittelyt. Kaikki nämä eri käytännöt, riippumatta niistä tekevien omista tulkinnoista ja itsemäärittelyistä, merkitsevät siis Jeffreysin tekstissä aina samaa, jo tiedettyä asiaa, naisten itsevihaa ja naisten alistusta. Jeffreysin teoretisoinnin tapa on pessimistisessä kattavuudessaan ”paranoidia” teoretisointia (Sedgwick 2003).

Tällaisessa logiikassa rakentuu vastakainasettelu teknologiasta ja kulttuurista ”puhtaan”, eheän, feministisen naisruumiin, ja ”silvotun” naisruumiin välille, jollaiseksi Jeffreys katsoo myös transmiesten ruumiit. Voisikin tulkita, että Jeffreysille transsukupuoliset ovat uhka eheää naissubjektia ja sen figuraatiota, eheää naisruumista, kohtaan, ja samalla myös eheää 1970-lukulaista naisten ryhmäisaruutta kohtaan (Hemmings 2011, 219). Sekä kristillinen blogireaktio suomalaisen mediakohuun että Jeffreysin teksti radikaalifeministisen ohjelman ja transaktivismiin eroista noudattavat ”kristillisen realismin” logiikkaa. Molemmat hahmottavat millenniaalisen ajallisuuden, jossa edessä on joko pelastus – kristillinen pelastus tai radikaalifeministinen kulttuurisesta sukupuolesta vapautuminen – tai tuho – separatististen tilojen menetys tai fysiologisen ja jumalallisen lain rikkominen.

VASTUULLISUUS JA KULTTUURISTEN VALTASUHTEIDEN ANALYYSI

Donna Haraway (1997, 267) on kiinnittänyt huomiota erilaisten, muun muassa luonnon-tieteellisten totuuksien tuottamisen prosesseihin ja tuonut esiin tiedon, teknologian ja politiikan yhteydet. Myös Karen Barad (1998, 96) on esittänyt, että tietoa tulisi tarkastella aina tietona ilmiöstä, ei ”todellisesta objektista”, ja tuo ilmiö sisältää aina tiedon tuottamisen tekniikat ja prosessit. Feminististen tarinoiden, siis tiedontuotannon ja figuraation prosessien kriittinen reflektointi onkin yhtä välttämätöntä kuin muiden kulttuuristen tarinoiden analyysi. Tällaisiin prosesseihin voisi siis soveltaa fyysikko ja feministifilosofi Karen Baradin (1998, 116) ideaa feministisestä vastuullisuudesta (accountability) suhteessa ”materiaalis-diskursiiviseen ruumiillisen tuotannon apparaattien uudelleenmuovaamiseen”, toisin sanoen ”tiettyjen materiaalis-diskursiivisten käytäntöjen seurauksiin”. Haraway analysoi figuraation prosesseja eli figuureja tuottavia ja toistavia materiaalis-semioottisia käytäntöjä sekä näiden kuvien että niiden esiin kutsumien tunteiden ja yhteisön tai jopa ihmisyyden tulevaisuutta koskevien tarinoiden kannalta. Hän tulkitsee figuraationa myös luonnontieteellistä toimintaa ja esittää, että tiede ei ole vapaata kulttuurisista tarinoista ja niihin liittyvistä peloista ja toiveista. Nähdäkseni myös feminististä tietoa voi tarkastella kriittisesti figuraationa, jolla on yhteyksiä niihin laajempiin kulttuurisiin tarinoihin, joita esimerkiksi media kierrättää.

Kulttuurisissa peloissa ei ole kyse transsukupuolisten sukupuolenkorjauksista, vaan tuntemuksista, joita tiedon epävarmuuden ja kategorioiden horjuvuuden kohtaaminen herättää, ja näistä affektiivisista reaktioista tehdyistä tulkinnoista. Tällaisten affektiivisten tuntemusten tuottaminen ja voimistaminen on osa iltapäivälehtien taloudellista toimintaa. Feministiset tarinat osallistuvat myös figuurien tuottamiseen. Niillä on vaikutuksia konkreettisten ihmisten elämään. Lisääntymisoikeuksien rajoittaminen pakkosteriloinnilla vaikuttaa konkreettisten transmiesten mahdollisuuksiin tulla raskaaksi, mikä joillekin voisi olla mahdollista jättämällä testosteronilisän otto väliaikaisesti. Nykylaki vaikuttaa myös transnaisten lisääntymisoikeuksiin

ja vanhemmuuteen. Nykylaki edellyttää, että transsukupuolinen ei ole uuden sukupuolen vahvistamisen hetkellä naimisissa eikä rekisteröidyssä parisuhteessa. Transnaisen on adoptoitava omat biologiset lapsensa, mikäli hänen juridinen sukupuolensa on muuttunut sukulolujen säilömistä ja lasten syntymän välisenä aikana. Lisääntymisklinikat saattavat tulkita lakia siten, että näitä sukuloluja ei juridisen sukupuolen muututtua voi enää käyttää.

Nykyinen suomalainen lainsäädäntö määrittelee äideiksi ne miehet, jotka ovat synnyttäneet ennen uuden juridisen sukupuolen vahvistamista. Sukupuolitetun vanhemmuuden kategorioiden ”epäjohtamukaisuus” on siis jo osa suomalaista lainsäädäntöä. Lisääntyminen lisääntymisklinikoiden avustama-

na ja siittiöiden säilöminen on sekin tavanomaista nyky-yhteiskunnassa. Feministinen vastuuvollisuus voisi tarkoittaa historian ja nykyhetken spesifien valtasuhteiden tarkastelua ja kulttuuristen pelkojen analysointia niiden voimistamisen sijaan. Tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi sen tutkailemista, kenellä on yhteiskunnassa valtaa määrittellä jonkun lisääntymisoikeuksiin puuttuminen välttämättömäksi, ja minkälaisilla perusteilla tällainen välttämättömyys perustellaan.

FM Emmi Vähäpassi on tutkijana Turun yliopiston mediatutkimuksen laitoksella valmistellen väitöskirjaa.
etevah@utu.fi

KIRJALLISUUS

- Aizura, Aren Z. 2011: *The Persistence of Transgender Travel Narratives*. Teoksessa Cotton, Trystan (toim.): *Transgender Migrations. The Bodies, Borders, and Politics of Transition*. New York & London: Routledge, 139–156.
- Barad, Karen 1998: Getting Real: Technoscientific Practices and the Materialization of Reality. *Differences* 10:2, 87–128.
- Butler, Judith 1990: *Gender Trouble: Feminism and the subversion of identity*. Routledge, New York.
- Castañeda, Claudia 2002: *Figurations. Child, Bodies, Worlds*. Duke University Press, Durham and London.
- Charpentier, Sari 2001: *Sukupuoliusko. Valta, sukupuoli ja pyhä avioliitto lesbo- ja homoliittokeskustelussa*. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
- Clough, Patricia T. 2010: The Affective Turn. Political Economy, Biomedicine, and Bodies. Teoksessa Gregg, Melissa & Seigworth, Gregory J (toim.): *The Affect Theory Reader*. Duke University Press, Durham & London, 206–225.
- Foucault, Michel 1998: *Seksuaalisuuden historia. Tiedontanto. Nautintojen käyttö. Huoli itses- tä*. Suomentanut Kaisa Sivenius. Gaudeamus, Helsinki.
- Haraway, Donna 1997: *Modest Witness@Second Millenium. FemaleMan© Meets Oncomouse®*. Routledge, New York & London.
- Hemmings, Clare 2011: *Why Stories Matter. The Political Grammar of Feminist Theory*. Duke University Press, Durham & London.
- Ilta-lehti*, 30.1.2012
- Irni, Sari 2006: Kiukku vaihdevuosioreena. Vaihdevuosien yksilöllistäminen työelämässä. *Sosiologia* 43:3, 181–195.
- Jeffreys, Sheila 2000: ‘Body Art’ and Social Status: Cutting, Tattooing and Piercing from a Feminist Perspective. *Feminism & Psychology* 10:4, 409–429.
- Jeffreys, Sheila 2005: *Beauty and Misogyny. Harmful Cultural Practices in the West*. Psychology Press, Brunner/Routledge, London & New York.
- Jeffreys, Sheila 2008: They Know It When They See It: The UK Gender Recognition Act 2004. *British Journal of Politics & International Relations* 10:2, 328–345.
- Matilainen, Tuukka 2012: Ajoin Miesten synnytyslakia selän takana. Ministerin avustaja erosi. *Ilta-lehti*.fi, http://www.iltalehti.fi/uutiset/2012013015142766_uu.shtml, haettu 30.3.2012.
- Paasonen, Susanna 2002: *Figures of Fantasy: Women, cybberdiscourse and the popular Internet*. Turun yliopisto, Turku.
- Paasonen, Susanna 2011: *Carnal Resonance. Affect and online pornography*. MIT Press, Cambridge & London.
- Probyn, Elspeth 2005: *Blush. Faces of Shame*. University of Minnesota, Minneapolis.
- Puranen, Kaisu 2012: Guzenina-Richardsonin avustaja erosi – ”melkein aamukahvit lensivät ulos”, *Iltasanomat*.fi, www.iltasanomat.fi/a/1288445579840, haettu 2.4.2012.
- Rossi, Leena-Maija 2003: *Heterotehdas. Televisiomainonta sukupuolituotantona*. Gaudeamus, Helsinki.

- Sedgwick, Eve Kosofsky 2003: *Touching Feeling: Affect, Pedagogy, Performativity*. Duke University Press, Durham.
- Stryker, Susan & Sullivan, Nikki 2009: King's Member, Queen's Body: Transsexual Surgery, Self-Demand Amputation and the Somatechnics of Sovereign Power. Teoksessa Sullivan, Nikki & Murray, Samantha (toim.): *Somatechnics. Queering the Technologisation of Bodies*. Ashgate, Farnham, Surrey, 49–63.
- Turunen, Pasi 2012: Iltalehti: Suomen miehille oikeus synnyttää? *Uskon puolesta*, http://uskonpuolesta.blogspot.com/2012_01_01_archive.html, haettu 2.4.2012.